

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Västmanlands län

September 2017

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	
Sammanfattning av konjunkturläget i Västmanlands län	3
Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen	6
<i>Näringslivet i Västmanlands län</i>	6
Småföretagsbarometern – Västmanlands län	8
<i>Konjunkturindikatorn</i>	8
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	11
<i>Tackat nej till order</i>	12
<i>Omsättning</i>	13
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	14
<i>Företagens prisförväntningar</i>	15
Expansionsutsikter och hinder för expansion	16
<i>Konjunkturrisiker</i>	18
<i>Politiska risker</i>	19
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	20

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Västmanlands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Västmanlands län har försämrats något sedan 2016, men ligger fortsatt på en hög nivå. Från att tidigare haft en svagare konjunktur än riket i stort, uppvisar länet återigen en konjunkturindikator över riksgenomsnittet. Summeringen av sysselsättningstillväxten, orderutvecklingen och omsättningstillväxten resulterar i årets undersökning i en konjunkturindikator på 82, jämfört med riksgenomsnittet på 74.
- **Sysselsättningstillväxten** har försämrats i Västmanlands län sedan 2016. Omkring var femte företag i länet har ökat antalet anställda de senaste tolv månaderna samtidigt som 15 procent av företagen har minskat sin personalstyrka under samma tidsperiod. Det samlade nettotalet för sysselsättningstillväxten blir således 4, jämfört med fjolårets 14.
- **Orderingången** i Västmanlands län har ökat sedan 2016 och är fortsatt högre än riksgenomsnittet. Fler än hälften, 55 procent, har sett en ökad orderingång de senaste tolv månaderna samtidigt som 14 procent upplevt en minskning av order. Det sammanvägda nettotalet för orderingången blir således 41, vilket placerar Västmanland över riksgenomsnittet.
- **Omsättningstillväxten** i Västmanlands län har minskat sedan 2016 men är fortfarande högre än riksgenomsnittet. Av samtliga företag i länet har 52 procent haft en ökad omsättning medan 16 procent haft en minskad omsättning i verksamheten. De senaste tolv månadernas omsättningstillväxt blir följaktligen ett nettotal på 36, jämfört med fjolårets 43. Riksgenomsnittet för omsättningstillväxten bland Sveriges företag är 32.
- **Tillväxten av lönsamheten** i företagen i Västmanlands län har i årets undersökning avtagit i linje med riksgenomsnittet efter att ha återhämtat sig efter åren med akut finanskris. Nettotalet för lönsamhetstillväxten de senaste tolv månaderna är 24, jämfört med fjolårets 33.
- Sammantaget spås en god konjunktur fortsätta i Västmanlands län och 74 procent av företagen i länet anser att de har **goda möjligheter att expandera** på sikt samtidigt som 96 procent av företagen uppger att de vill växa.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Västmanlands län är bristen på lämplig arbetskraft. Nästan var tredje företag, 31 procent, uppger detta som största hinder. Även höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens utgör de främsta hindren för expansion enligt 15 respektive 23 procent av företagen i länet. Politisk oförutsägbarhet upplevs i högre grad som främsta tillväxthinder i Västmanland än för rikets företag som helhet.
- **Den största politiska risken** är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 43 procent av Västmanlands alla företag, vilket är

en ökning med 10 procentenheter sedan fjolårets undersökning. Ökade skattkostnader anges av var fjärde företag som den största politiska risken.

- **Den främsta konjunkturrisken** är en försvagad inhemsk konjunktur enligt 37 procent av företagen i länet. Vidare är den internationella konjunkturen och ökade ränte- och valutakostnader betydande risker för företagen. Det är även fler företag i Västmanland än för riksgenomsnittet som upplever dessa som de främsta konjunkturriskerna.

Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen

Den svenska tillväxten mätt som bruttonationalprodukten, BNP, växte med 3,2 procent under 2016. Konjunkturläget i Sverige har fortsatt att förbättras och ekonomin har haft en bra utveckling med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt som följd. BNP-tillväxten föll dock tillbaka något under 2016 jämfört med 2015 då BNP-tillväxten var 4,1 procent. Detta var också i linje med 2016 års Småföretagsbarometer som visade på en fortsatt god tillväxt, men med förväntningar om något lägre tillväxt under 2016.

Den goda konjunkturutvecklingen drivs i stor utsträckning av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växer i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen driver också en stor del av tillväxten. Arbetslösheten har minskat, men samtidigt består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.¹ Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden.² Fortsatt kompetensbrist och svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är därför även fortsättningsvis ett tillväxthinder för småföretagen.

Det är de små och medelstora företagen som utgör ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin. Under de senaste decennierna har de små företagen haft den viktigaste rollen i jobbskapandet, hela 4 av 5 jobb skapas i företag med färre än 50 anställda.

Omvärldskonjunkturen har fortsatt att stärkas samtidigt som det råder ökad optimism i världsekonomin. En starkare omvärldskonjunktur med stigande investeringar gynnar också de svenska småföretagen genom att svensk export ökar. Efterfrågan i Europa förväntas fortsätta att förbättras men i vilken utsträckning beror bland annat på utvecklingen i omvärlden liksom på konsekvenserna av Storbritanniens framtida EU-utträde, Brexit.

I Sverige är förtroendet för den offentliga ekonomin starkt, liksom företagens förväntningar på utvecklingen framöver. Samtidigt finns det flera osäkerhetsfaktorer både i omvärlden och på hemmaplan. Sveriges småföretagare behöver tydlighet och förutsägbarhet. Snabba politiska svängningar med förändrade regelverk och skatter som resultat är inget som gynnar företagande på sikt, tvärt om så minskar viljan att göra investeringar och att anställa eller på annat sätt växa med företaget.

Näringslivet i Västmanlands län

Västmanlands näringsliv präglas av en stark innovations- och entreprenörmiljö.

Näringslivet är diversifierat och mångfacetterat med växande, framgångsrika företag av varierande typ och storlek inom olika sektorer och branscher. Entreprenörer och innovatörer både inom stora och mindre företag ses som viktiga motorer för länets utveckling.

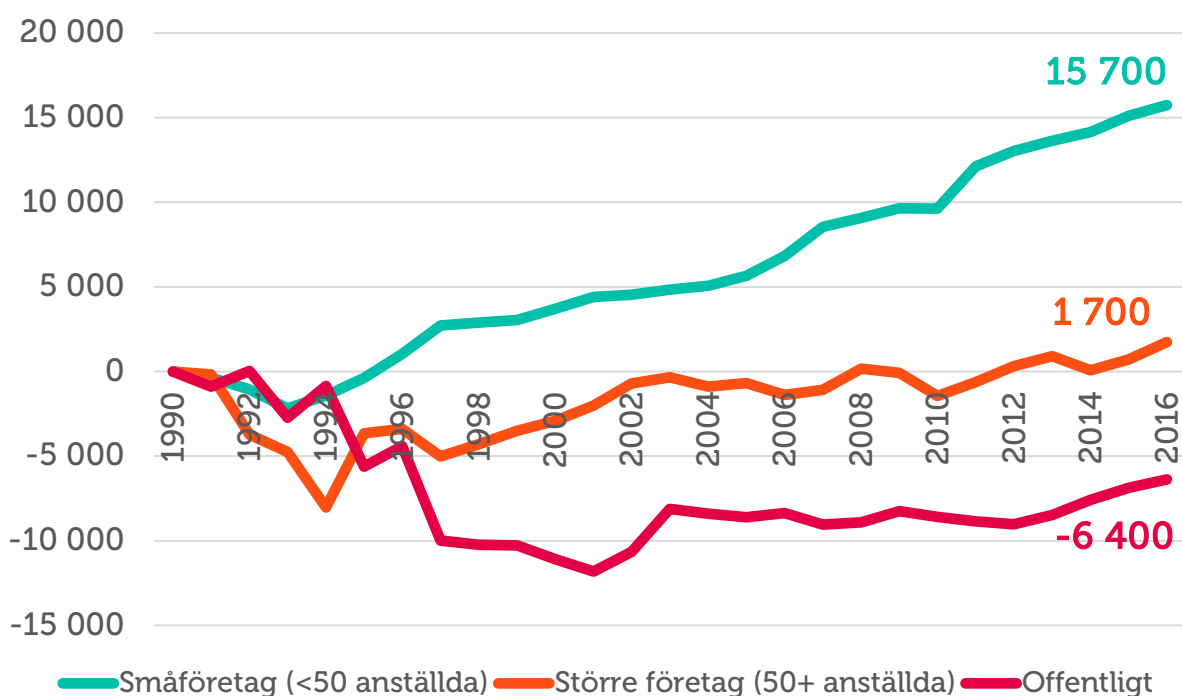
Utmärkande är att tillverkningsindustrin i länet har relativt sett många anställda till det antal företag. Det betyder att tillverkningsindustrin har sex procent av alla av länets företag men 33 procent av alla sysselsatta. Detta kan förklara beroendeställningen av ett fåtal aktörer och svängningarna i konjunkturen. Västmanland står starkt inom många områden. Den

¹ SCB, AKU juli 2016

² Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

högteknologiska tillverkningsindustrin är framgångsrik, framförallt inom automatisering, metallbearbetning och elkraft där det finns multinationella företag, forskningsmiljöer, starka underleverantörer och tjänsteföretag. Västmanland är Sveriges ledande exportlän med landets starkaste koncentration av multinationella företag. Exporten är dock koncentrerad till ett fåtal större företag. Det är vidare ett län med forskningsmiljöer, inom både akademi och företag, där finns kunskap och kompetens med spets. Värdefullt utbyte sker dessutom inom länets kluster och affärsnätverk. Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, företagen med färre än tio anställda som står för huvuddelen av sysselsättningstillväxten i Västmanlands län.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Västmanland län sedan 1990 (källa: SCB)³

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Västmanlands län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

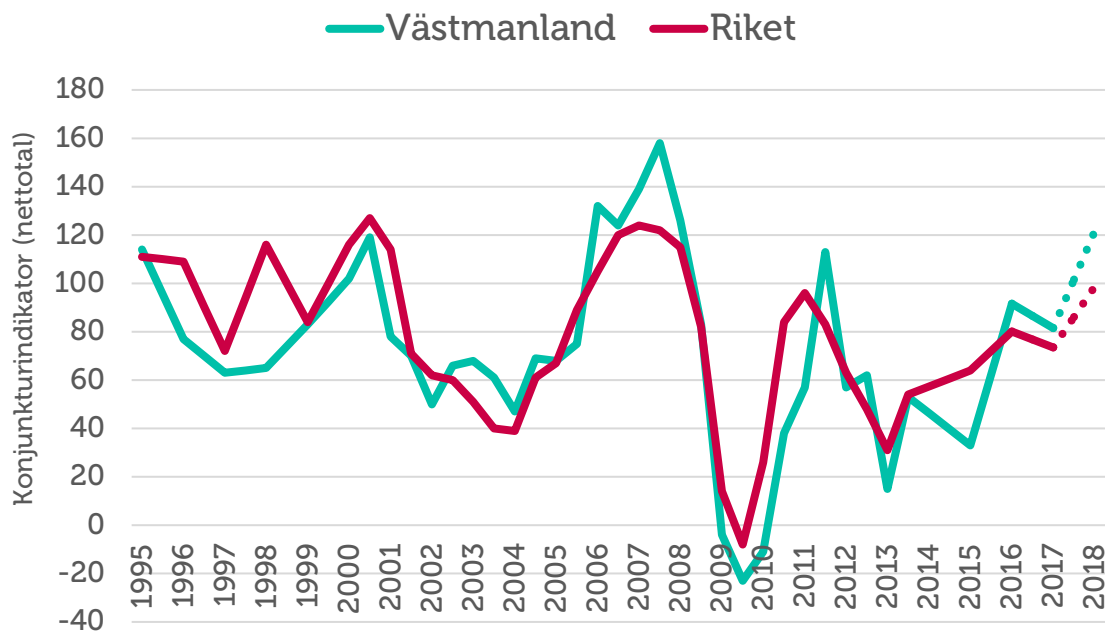
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

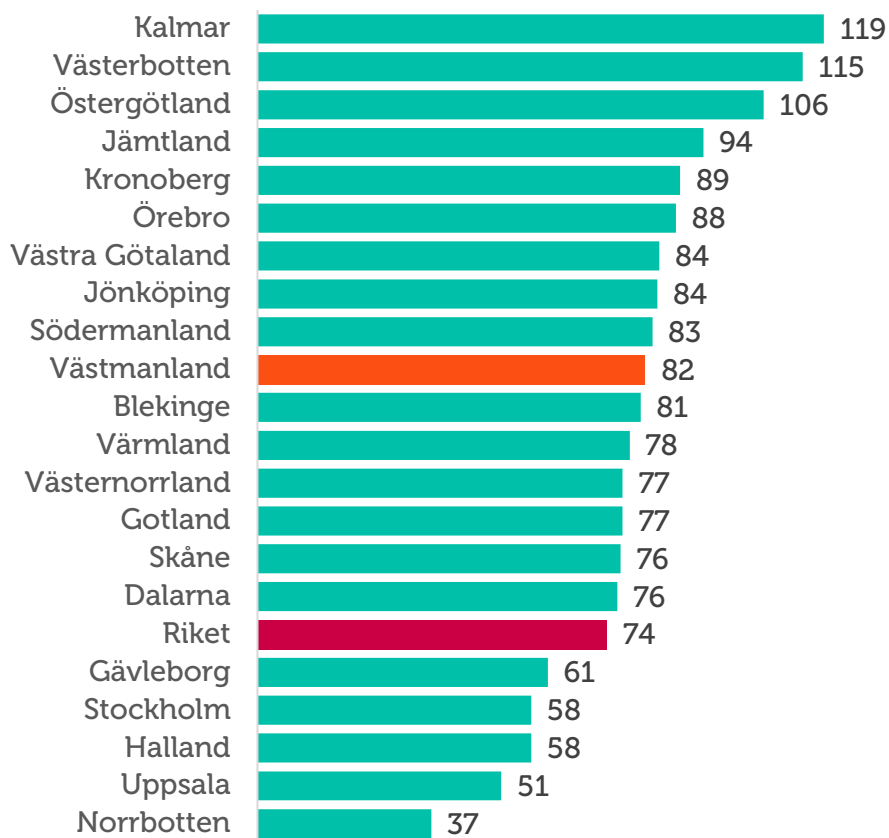
I Småföretagsbarometern redovisar vi Västmanland läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Konjunkturindikatorn i Västmanlands län har utvecklats positivt sedan 2015. Från att tidigare haft en svagare konjunktur än riket i stort, uppvisar länet återigen en konjunkturindikator över riksgenomsnittet. Summeringen av sysselsättningstillväxten, orderutvecklingen och omsättningstillväxten resulterar i årets undersökning i en konjunkturindikator på 82, jämfört med riksgenomsnittet på 74. I fjolårets rapport hade länet en konjunkturindikator på 92, vilket alltså innebär att tillväxttakten avtagit något i Västmanland de senaste tolv månaderna jämfört med i fjol. Prognosen för de kommande tolv månaderna är mycket goda och länets företag förväntar sig en förstärkt konjunktur till ett samlat nettotal på 122, även om denna positiva utveckling kan vändas av en försvagad konjunktur i Sverige eller i vår omvärld.

Det kan konstateras att konjunkturen för småföretagen i Västmanlands län försämrades dramatiskt 2008- 2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på cirka 158, bottnade index 2009 med ett värde på -23. Trots en viss avmattning i länets utveckling är konjunkturen god i Västmanland.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Västmanlands län och riket 1995-2017

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2017

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har försämrats i Västmanlands län sedan 2016. Omkring var femte företag i länet har ökat antalet anställda de senaste tolv månaderna samtidigt som 15 procent av företagen har minskat sin personalstyrka under samma tidsperiod. Det samlade nettotalet för sysselsättningstillväxten blir således 4, jämfört med fjolårets 14. Nettotalet är över 0 vilket innebär att sysselsättningen totalt sett fortfarande ökar i länet, trots en kraftig försämring från fjolårets resultat. Förväntningarna på de kommande tolv månaderna är betydligt mer positiva, där 34 procent av företagen förväntar sig en ökning i personalstyrkan medan endast 6 procent förväntas minska antalet anställda.

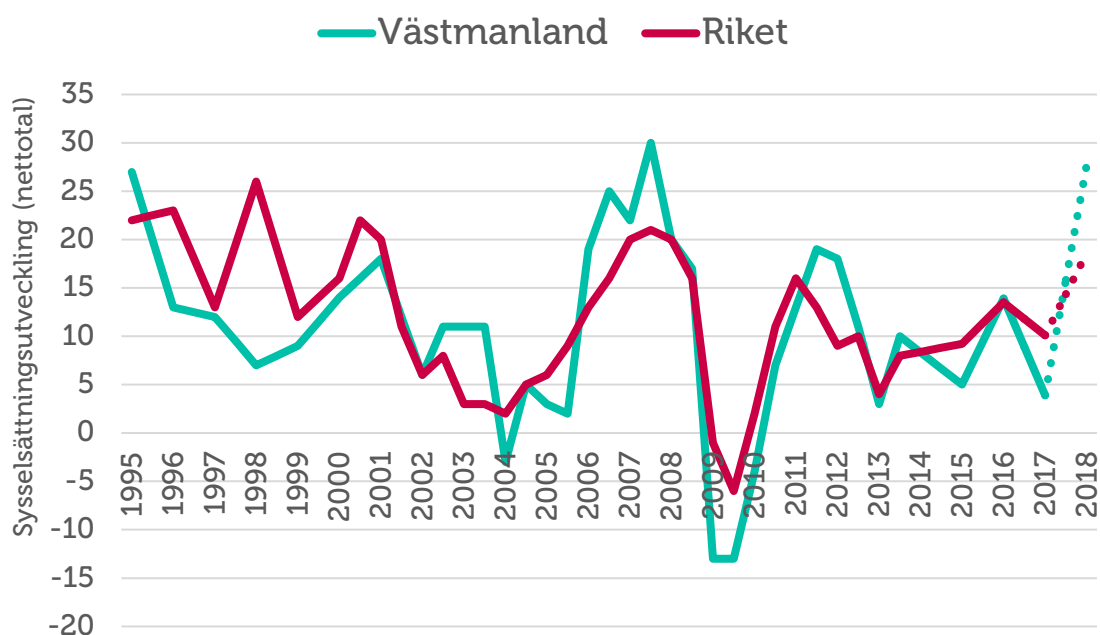

Emma Tonnes *Regionchef Företagarna, Västmanland*

Det är glädjande att se att Västmanland som tidigare haft en svagare konjunktur än riket i stort, uppvisar återigen en konjunkturindikator över riksgenomsnittet. Det är en positiv känsla över Västmanland i årets rapport.

Det finns dock lite oro som t.ex. att sysselsättningstillväxten har försämrats i länet sedan 2016. Detta är en direkt konsekvens av bristen på lämplig arbetskraft. Nästan var tredje företag, 31 procent, uppger detta som största hinder för tillväxt, vilket gör att det är något vi alla måste börja ta på större allvar än vad vi gör idag.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (nettotal) i Västmanlands län och riket 1995-2017

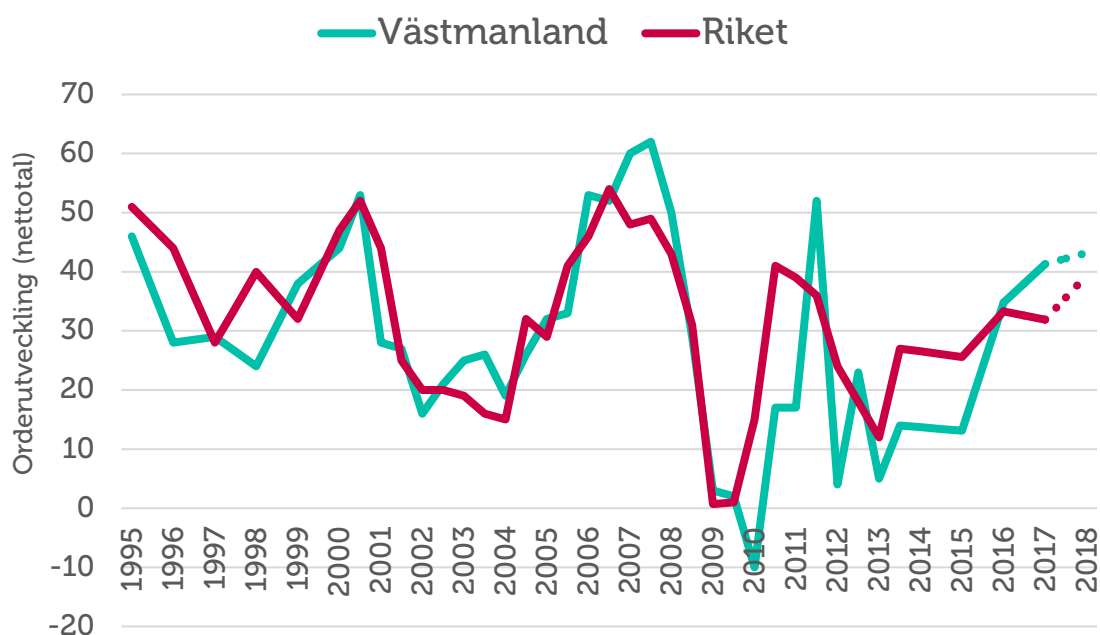

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången i Västmanlands län har ökat sedan 2016 och är fortsatt högre än riksgenomsnittet. Fler än hälften, 55 procent, har sett en ökad orderingång de senaste tolv månaderna samtidigt som 14 procent upplevt en minskning av order. Det sammanvägda nettotalet för orderingången blir således 41, vilket placerar Västmanland över riksgenomsnittet. Enligt företagens prognoser kommer orderingången att fortsätta öka.

Figur 5 Orderutveckling (nettotal) i Västmanlands län och riket 1995-2017

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order. De senaste tolv månaderna har 38 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order. Det är något lägre än riksgenomsnittet och ungefär samma andel som i fjol.

Den huvudsakliga anledningen till att företagen tackat nej till order är enligt 22 procent av Västmanlands företag är att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med. Svårigheten med att hitta rätt personal och nyanställa kan resultera i att företagen har svårt att ställa om verksamheten för att möta tillväxttakten, vilket leder till att de får fullt kapacitetsutnyttjande. Vidare anger 20 procent "Något annat" som orsak till att de tackat nej till order. Detta skulle kunna vara exempelvis brist på vara eller nödvändigt material, eller av strategiska skäl.

Att tacka nej till order på grund av finansieringsproblem och på grund av att det skulle kräva stora investeringar är vanligare för småföretagare i Västmanland än för riksgenomsnittet. Mindre ägarledda företag som vill växa är beroende av likviditet och finansiering för investeringar eller, vilket oftast inte är fallet, ett tillräckligt stort eget kapital. Att driva och utveckla företag kommer med ett stort risktagande, ofta med svaga kassaflöden i själva utvecklingsfasen, där entreprenören accepterar en lägre och osäkrare inkomst i utbyte mot en framtida värdetillväxt. För att småföretagen ska kunna upprätthålla sin roll som jobb- och välfärdsskapare krävs incitament för detta risktagande. Ett sådant är att det måste bli enklare för företagen att få finansiering.

Arbetskraftsbrist, exempelvis kompetens- eller matchningsproblem, anges av 20 procent som den främsta anledningen. Detta tyder på att just kompetensbrist kan vara ett betydande tillväxthinder i Västmanlands län. Att få rätt förutsättningar för att nyanställa,

kompetensförsörja och utveckla genom att exempelvis enklare kunna få finansiering samt politiska reformer i form av exempelvis sänkta arbetsgivaravgifter kan motverka hinder för expansion och minskad ordergång på grund av kapacitetsbrist.

Figur 6 Tackat nej till order

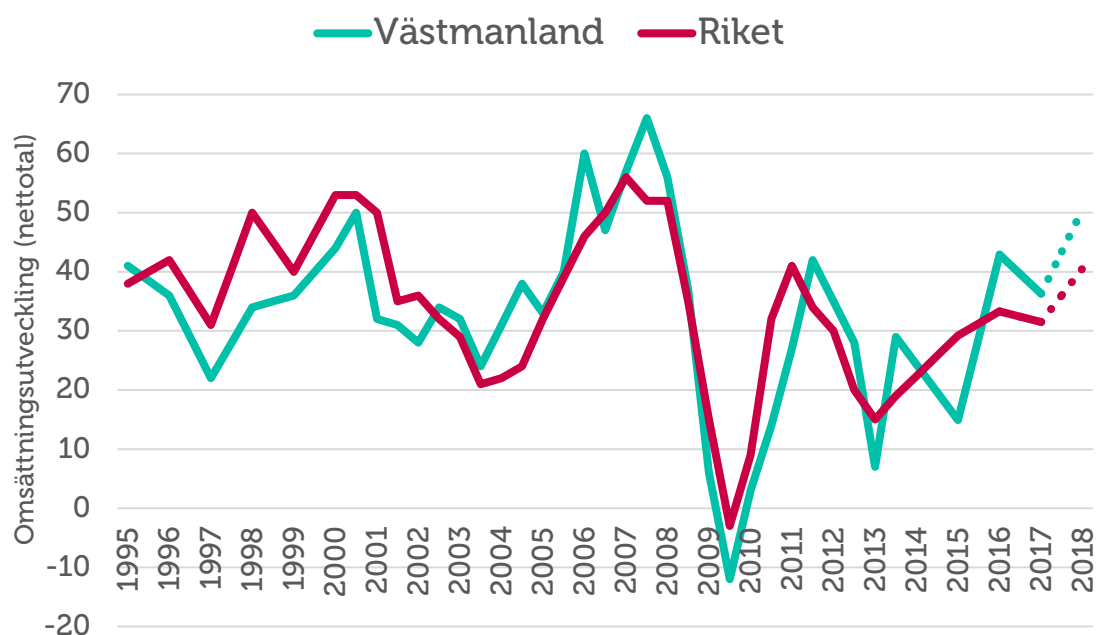

Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Västmanlands län har minskat sedan 2016 men är fortfarande högre än riksgenomsnittet. Av samtliga företag i länet har 52 procent haft en ökad omsättning medan 16 procent haft en minskad omsättning i verksamheten. De senaste tolv månadernas omsättningstillväxt blir följaktligen ett nettotal på 36, jämfört med fjolårets 43. Riksgenomsnittet för omsättningstillväxten bland Sveriges företag är 32. Omsättningen förväntas öka i betydligt fler företag de kommande tolv månaderna vilket resulterar i en prognos på en omsättningstillväxt som uppgår till nettotalet 51, jämfört med riksgenomsnittet på 41.

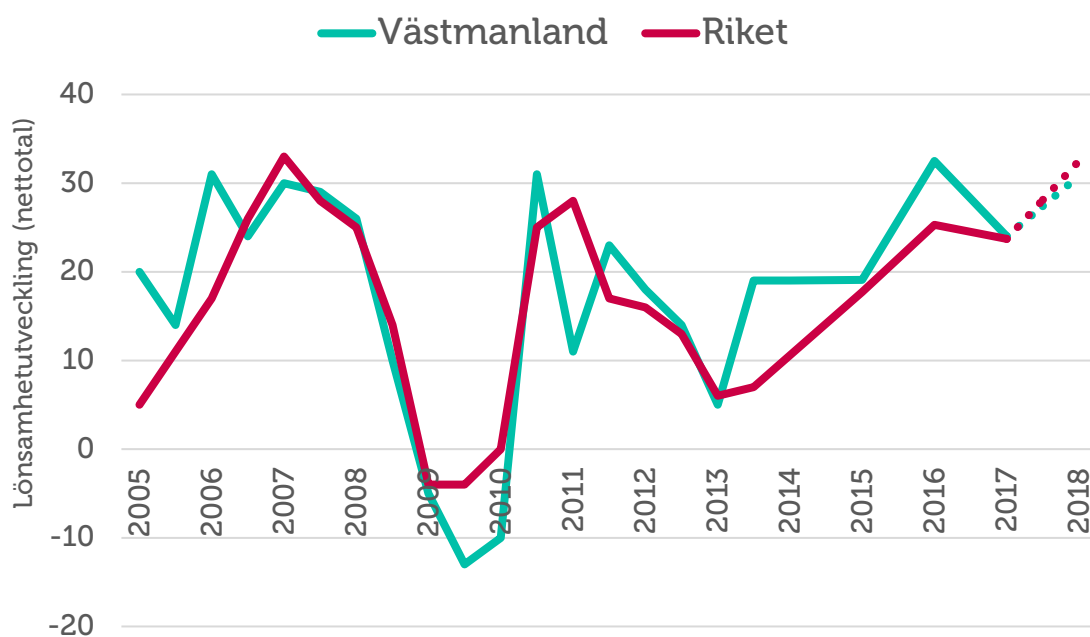
Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Västmanlands län och riket 1995-2017

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. Tillväxten av lönsamheten i företagen i Västmanlands län har i årets undersökning avtagit i linje med riksgenomsnittet efter att ha återhämtat sig efter åren med akut finanskris. Nettotalet för lönsamhetstillväxten de senaste tolv månaderna är 24, jämfört med fjolårets 33. Även förväntningarna på de kommande tolv månadernas lönsamhetstillväxt ligger i linje med riksgenomsnittet.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (nettotal) i Västmanlands län och riket 2005-2017

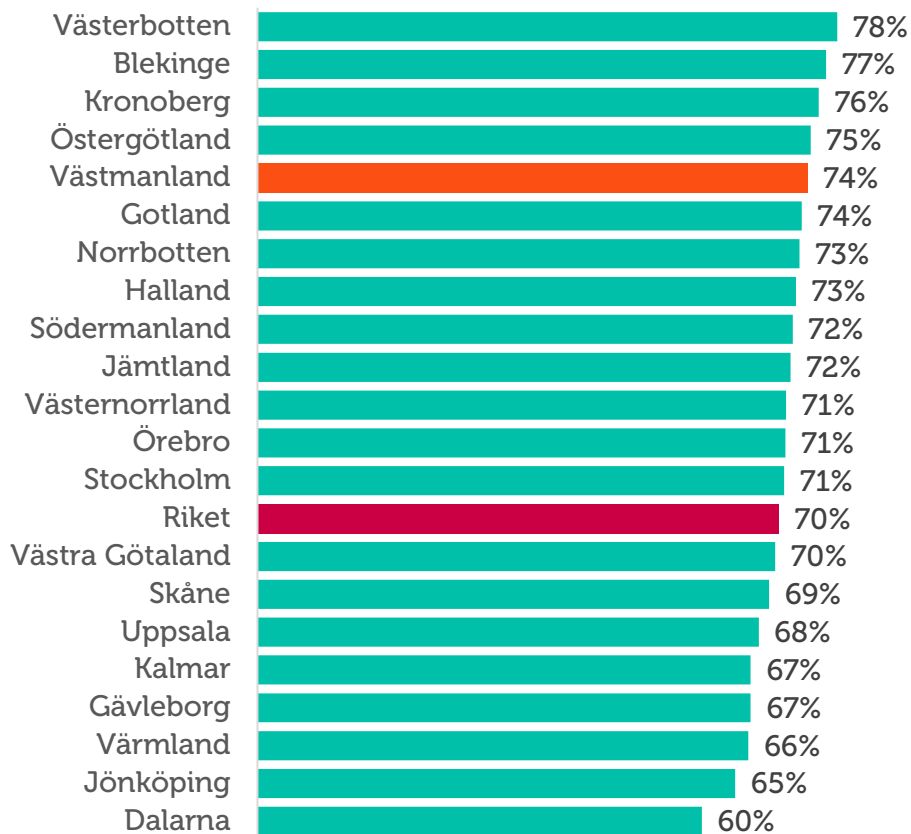
Företagens prisförväntningar

Västmanlands företag har förväntningar gällande prisutvecklingen som är i linje med genomsnittet för riket. Tack vare en god konjunktur räknar 39 procent av företagen med att kunna höja priserna kommande år och 8 procent, vilket är något högre andel än riksgenomsnittet, förväntar sig lägre försäljningspriser.

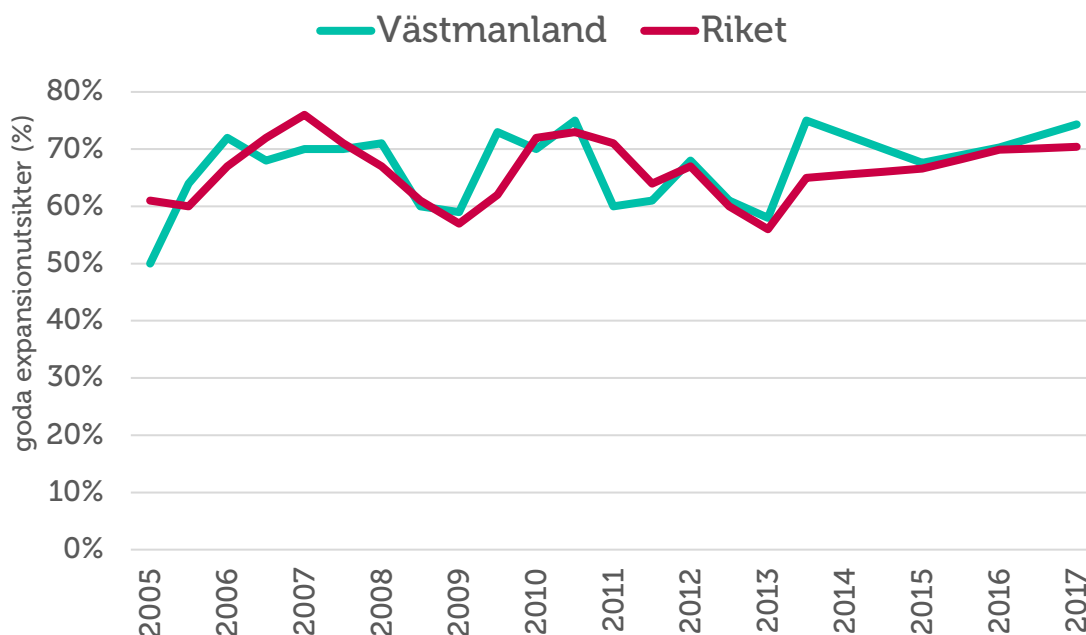
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Sammantaget spås en god konjunktur fortsätta i Västmanlands län och 74 procent av företagen i länet anser att de har goda möjligheter att expandera på sikt samtidigt som 96 procent av företagen uppger att de vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2017

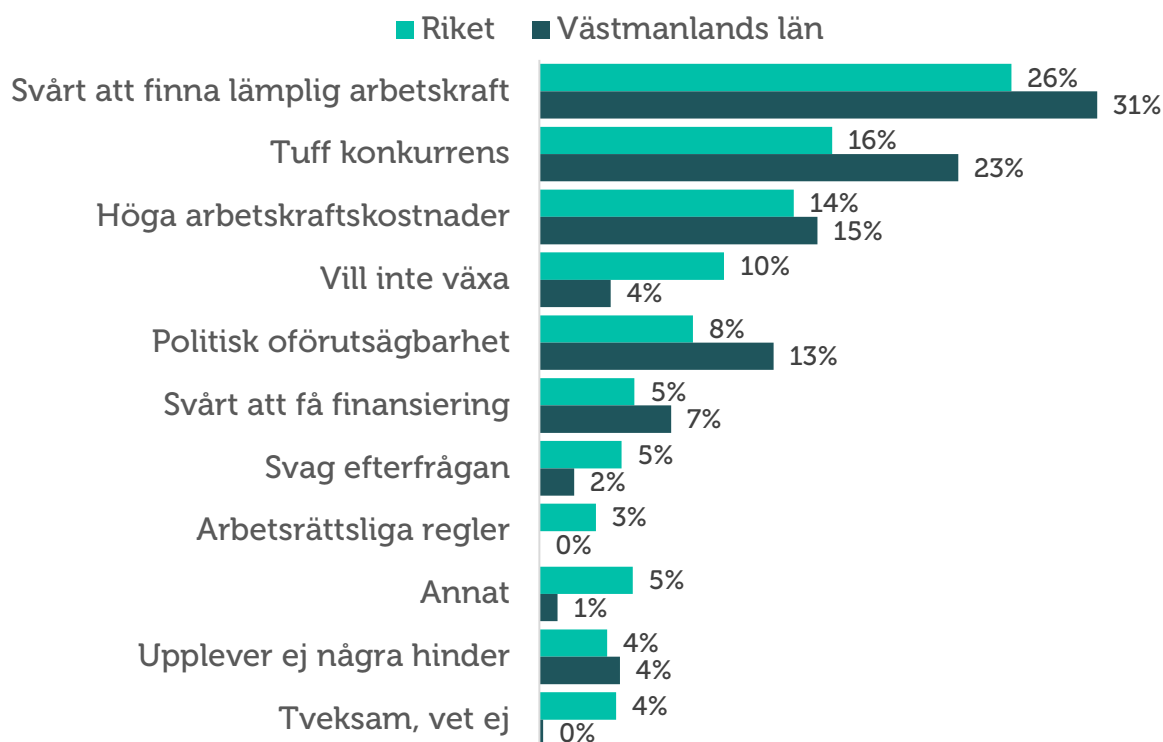
Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Västmanlands län och riket 2005-2017

Det största tillväxthindret som Västmanlands småföretag upplever är att det är svårt att finna lämplig arbetskraft. Nästan var tredje företag, 31 procent, uppger detta som största hinder. En högre andel västmanlandsföretag än i riksgenomsnittet upplever detta som främsta hinder för tillväxt. Vidare ses höga arbetskraftskostnader som det främsta tillväxthindret hos 15 procent av företagen. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. Skattehöjningar och regelkrångel kommer att minska incitamenten till företagande och sysselsättning, vilket riskerar att leda till lägre tillväxt samt hämma företagens vilja och möjligheter att växa.

Politisk oförutsägbarhet och tuff konkurrens, bland annat på grund av att det finns för många konkurrenter i samma bransch, upplevs i högre grad än för riksgenomsnittet som främsta tillväxthindret. Politisk tydlighet och stabilitet gynnar entreprenörskap och företagens möjligheter för expansion. Att starta och utveckla företag, ta ansvar för personal och investeringar kräver engagemang, hårt arbete och risktagande. Därför behövs konkreta åtgärder som gör det möjligt för fler att välja eget företagande framför anställning, att utveckla sitt företag och att anställa.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Västmanlands län och i riket 2017 (procent)

Sophie Pettersson Kvistberga

Det känns glädjande att vi i Västmanland nu kan visa på en konjunkturindikator över riksgenomsnittet, det är där en region som vår ska ligga anser jag. Jag kan bara bekräfta siffrorna genom att titta på mitt egna bolag där vi haft en högre ordergång och blickar vi framåt ser vi att vi kommer att öka ytterligare. Vår stora utmaning blir att växa på exporten och ser då ökade ränte- och valutakostnader som en risk vi måste ta med i beräkningen.

Konjunkturrisiker

Den inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisiken enligt 37 procent av företagen i länet. Den följs av oro för en försvagad internationell konjunktur samt ökade ränte- och valutakostnader, vilket 16 respektive 11 procent anger. Det är även fler företag i Västmanland än för riksgenomsnittet som upplever dessa som de främsta konjunkturriskerna.

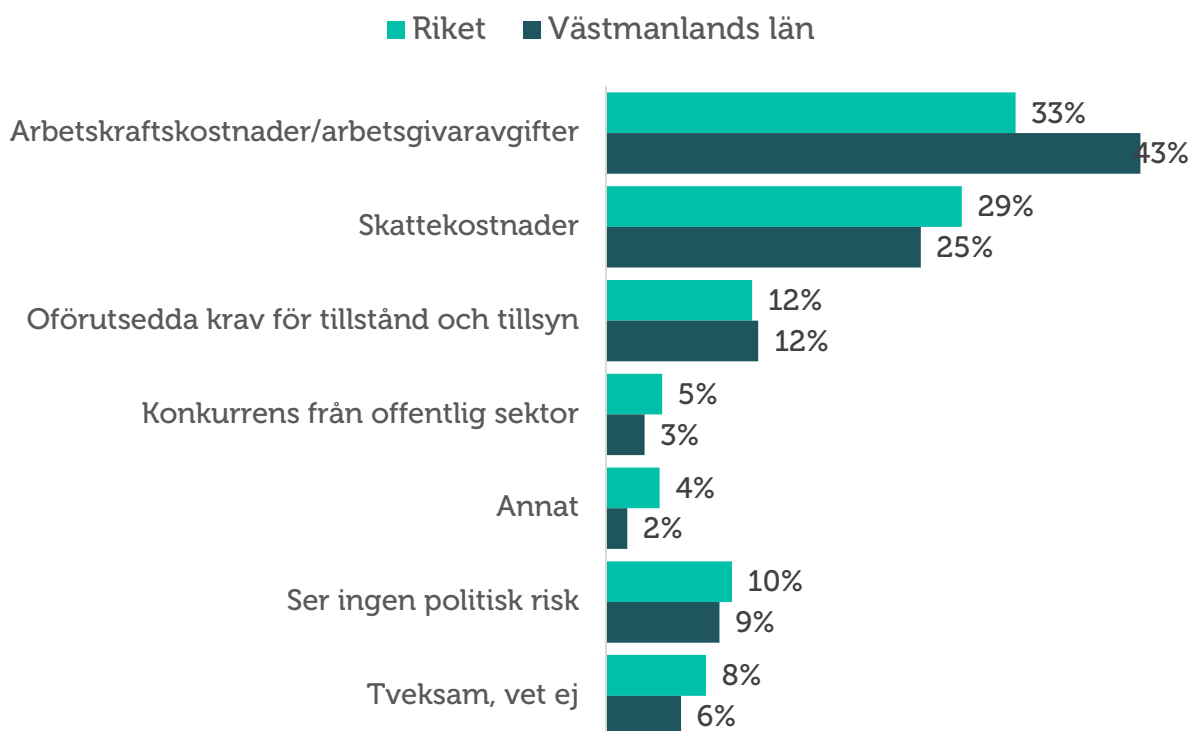
Även oro för löneökningar är större i Västmanland än i övriga riket. Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft. En något högre andel av företagen i Västmanlands län, än i riket, upplever ingen konjunkturrisk. Detta förklaras sannolikt med det goda konjunkturläge som råder i länet.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Västmanlands län. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk.

I årets mätning är den tredje största politiska risken för Västmanlands småföretag oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn. Inte minst slår denna typ av osäkerhet mot sektorer som i högre grad berörs av den politiska debatten, till exempel företag i LOV-systemen eller utförare av ROT- och RUT-tjänster.

Figur 12 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Västmanlands län. Konjunkturen i Västmanlands län har utvecklats positivt sedan 2015. Från att tidigare haft en svagare konjunktur än riket i stort, uppvisar länet återigen en konjunkturindikator över riksgenomsnittet. Summeringen av sysselsättningstillväxten, orderutvecklingen och omsättningstillväxten resulterar i årets undersökning i en konjunkturindikator på 82, jämfört med riksgenomsnittet på 74. I fjolårets rapport hade länet en konjunkturindikator på 92, vilket alltså innebär att tillväxttakten avtagit något i Västmanland de senaste tolv månaderna jämfört med i fjol. Prognosen för de kommande tolv månaderna är ändå mycket goda och länets företag förväntar sig en förstärkt konjunktur till ett samlat netttotal på 122.

I Västmanland vill 96 procent av företagen växa. Samtidigt står de inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden, höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens som gör att många företag tvekar att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expansionsplaner.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapandet. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd.

De viktigaste förutsättningarna för ett starkt företagsklimat är goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oberoende av företagsform och bransch. Utan hänsyn till om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

Viktiga åtgärdsområden för att stärka det svenska företagsklimatets utveckling är därför:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning mellan företagets kompetensbehov och jobsökande samt att utbildningar svarar mot företagets behov. Utbildningssystemets utformning behöver bli mer dynamiskt och lyhört för arbetsmarknadens efterfrågan.
- **Sänk arbetsgivaravgifterna och kostnaden för att anställa.** Eftersom Sverige står inför en rad utmaningar vad gäller arbetslöshet och integration är det viktigt att verkligen fundera på alla möjliga sätt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och skapa vägar in i arbetslivet och det svenska samhället.
- **Förenkla och sänk skatterna på företagande.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete och utbildning. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ökade kostnader för företagare genom högre

skatter gör det svårare att investera och anställa. På liknande sätt leder höjningar av inkomst- och marginalskatterna till minskad sysselsättning och lägre risktagande. På längre sikt utarmas den svenska konkurrenskraften.